

“Un crisantem dins una mina de carbó”

Elena Ortega

Un els primers films sotmesos a l'arbitri de la Screen Writers Guild (1943) va ser *Hangmen also Die*. Per aquesta pel·lícula Bertolt Brecht no va rebre cap crèdit com a guionista, però va aprendre algunes amargues lliçons sobre Hollywood.

Bertolt Brecht va arribar a Los Angeles l'any 1941, després de set anys “canviant de país més freqüentment que no de sabates”. El bitllet i els papers se'ls varen arreglar certes persones importants de la comunitat d'emigrats de Hollywood; Fritz Lang el va convidar aleshores a col·laborar en una pel·lícula. Lang, que havia abandonat Alemanya després de rebutjar la proposta de Goebbels de dirigir la indústria cinematogràfica d'aquell país, estava ben considerat a Amèrica per *Fury*, que tractava sobre els prejudicis de les masses.

Brecht no es va integrar en la comunitat d'emigrats de Hollywood, on ell es considerava “un crisantem dins una mina de carbó”. A pesar de ser ben conegut a Europa, en aquell lloc no era res més que un fosc escriptor, de parla no anglesa, sense doblers i sense experiència; i la seva activitat no l'ajudava a rompre el gel. L'autor alemany no dissimulava el seu menyspreu pel cine, que veia només com un mitjà per guanyar alguns dòlars. Per contra li fascinava el poder que tenia per arribar a les masses: un poder que serviria per ensenyar-les a pensar (ensenyar-les a pensar per Bertolt Brecht, és clar). Quan Fritz Lang el va cridar per treballar en la història sobre l'assassinat del *Reichsprotektor* nazi a Txecoslovàquia, el 1942, Brecht va esperar, tot i que amb una certa reserva, grans coses d'aquesta col·laboració.

Però si al director alemany li preocupaven les expectatives de la recaptació i l'èxit de públic, a Brecht li interessava fer un cant a les possibilitats que podien assolir les masses amb la seva resistència. Lang va acabar delegant en John Wexley la redacció del guió, pensant que tal vegada aquest, conegut per les seves idees progressistes, podria suavitzar les objeccions de Brecht.

John Wexley va creure que, basant-se en la història dels dos autors alemanys, ell mateix redactaria el guió; tot atenent de tant en tant algun suggeriment de Brecht. Però aquest, que es veia com a autor del guió, va entendre que Wexley havia estat contractat

com a traductor a l'anglès. La col·laboració entre tots dos va ser harmoniosa i de seguida varen idear un enfocament diferent per aquella primera història. Malgrat això, més endavant Wexley declararia que la vertadera feina la duia a terme ell tot sol, durant el dia; i que quan visitava Brecht l'horabaixa, acabaven xerrant sobre teatre, cine, el guió ideal, etc. Sembla ser que Wexley no va prendre mai seriosament Brecht com a co-escriptor. Per la seva banda, Brecht estava una mica molest per l'hàbit de Wexley d'encapçalar cada paper de treball amb el seu nom, i perquè està més ben pagat que no ell. A pesar de tot, quan mesos més tard varen entregar el guió a Fritz Lang, Brecht n'estava orgullós.

L'avançament en les dates de rodatge va fer precís que Wexley escurçàs el guió a tota pressa, i que, atenent a la por de Lang a ser titllat de comunista o antisemita, suavitzàs molt la història original. “John, no polititzi això”, acostumava a repetir Lang.

Aliè al que passava, Brecht va acudir a una jornada de rodatge del film. Prest es va adonar que les escenes que es rodaven eren aquelles que ell havia eliminat per estúpides durant la seva primera col·laboració amb Lang. Per empitjorar les coses, quan Lang havia de consultar a algú es dirigia a Wexley, ignorant-lo totalment. En el procés del muntatge, el material de Brecht va patir encara més danys, la qual cosa els va dur a declarar que el seu guió havia estat mutilat per criminals.

Quan va saber que no hi figuraria com a autor del guió, va sol·licitar l'arbitratge de la Screen Writers Guild. Durant la visita va comprendre per què Wexley havia tengut tant d'interès a autografiar tots els papers. Ara, aquest es presentava amb centenars de manuscrits i proclamava que a penes n'havien parlat, mentre que ell només podia aportar unes poques pàgines. La declaració de Fritz Lang, confirmant Brecht com a autor de moltes de les escenes, va rebre la següent apreciació del jurat: “Concedim el crèdit principal en solitari al Sr. Wexley, ja que, mentre que el Sr. Brecht tornarà a Alemanya, el Sr. Wexley quedarà a fer feina a Hollywood; per tant necessita molt més aquest reconeixement”. La

SWG hi podria haver afegit que, mentre que Wexley era una persona popular entre els seus col·legues, Brecht no amagava el seu menyspreu pels guionistes. m

